Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Sermo de spiritusancto

urn:nbn:de:bsz:31-300764

Visual Library

locis ſacris pluſq̄ʒ in ꝓphanis. Dixerūt alij
ꝙ oratiōes eccl'ie omnes pollute ſunt p ſy
moniam. Dixerūt alij vt begardi/non eſſe
vocaliter orandū/ſed mentaliter tm̄. in q̄
dam libertate ſpūs quā dicunt non ſubijci
p̄ceptis diuinis. Sed et errores alios qs
omnes denumerem: ꝓpter qd̄ redditur apd̄
deū inefficax oratio quā in fide fieri debe
re tradidit Jacobꝰ. poſtulet inquit in fide.
¶ Hic late pʒ materia grandis/taʒ ſup fa
cto dn̄i noſtri pape q̄ʒ ſup alijs. que p p̄nti
iuſſus et obediens ptereo. ¶ Tandeʒ ſub
epilogo cōcludētes dicamus. ꝙ aduerſus
omnes inſultus aduerſarie ptātes. aduer
ſus ſciſmata errores ⁊ ſcandala ſpūalis ne
quicie. Aduerſus deniq̄ʒ omnes laqueos
quos in via pegrinatiōis noſtre abſcōdūt
ſupbi/efficaciſſimū remediū eſt hr̄e comi
tem orōem/fide ⁊ ſpe ſubnixam ⁊ animatā
charitate. Nam hec eſt victoria que vincit
mundū fides noſtra. a qua dirigit̄ oratio. a
lacer fidelis ⁊ volucer nūcius noſter ad de
um. cui dicebat fidelis rex Joſaphat. ij. pa
lipo. xx. Cū ignoramus q̄d agere debeamꝰ
hoc ſolū habemus reſidui vt oculos nr̄os
ad te dirigamus p orōem ſcʒ que victrix et
dn̄a nature eſt. ¶ Sit igitur nūciꝰ iſte (in
xta qd̄ p̄dictū eſt) Agilis et expeditus bo
nis aſſociatus. patiens ⁊ benignus. liber ⁊
non ſeruiliter alligatus. Amicabilis ⁊ mo
deſtus humilis ⁊ ſubditus. Hec eni eſt grā
in xp̄o Jeſu qui eſt deus bn̄dictus in ſecula

Sermo de ſpūſctō

Spiritus dn̄i repleuit orbem
terrarum. Sap. i. Hoc p̄clarum
ſapientis eulogiū. hoc inſpi
raculū ꝓphatū diuinitus ora
culū/decantat in exultatione
cordis in iubilo vocis/ſancta mr̄ eccleſia:
recolens in ipo miſſarū introitu ſtupendū
nimis aduentū dn̄i in orbem terrarū. quā
do apparuerūt apl'is diſptite lingue tāq̄ʒ
ignis. ſeditq̄ʒ ſupra ſingulos corum ſpūſctūs
quo repleti ceperūt loq̄ varijs linguis ma
gnalia dei. put idem ſpūs dabat eloq̄ illis.
¶ Ero vtinā prēs celeberrimi prēs ⁊ frēs
in eodem ſpū nūc collecti. vtinā det eloqui
ſpūs iſte dn̄i/magnalia dei q̄ ſua ſunt. det
voci ſue vocē virtutis. qm̄ ipe cōtinēs oia
ſciam hʒ vocis. q̄ inſpirati locuti ſunt ſan
cti dei homines. q̄ dedit verbū euangeliſā
tibus virtute multa. Non enim vos eſtis
qui loquimini dicebat xp̄us apl'is. ſed ſpi
ritus patris veſtri qui loquit̄ in vobis. ¶
Cadat o vtinā mō ſicut olim in eccia pri
mitiua dū Petrus loqueret̄ apud Corne
liū cadat ſpūſſanctus ſup oēs audiētes ver
bū. q2 niſi ſpūſctūs cordi aſſit audientis.
ocioſus eſt ſmo loquētis ait Greg. at Au
guſti. Cathedram in celo tenet qui corda
docet. Repleat igitur totā domū iſtā i q̄ ſe
dētes eſtis vos apl'ici viri. vos in eodē ſpū
cōcorditer adunati. Adunati inq̄ʒ. Et non
ne cū Maria mr̄e Jeſu: ¶ Audebimꝰ ne
virgo ſacratiſſima dicere/te p̄ntialiter hic
adeſſe. vbi filius tuus nr̄ emanuel ſe teſte ē
vbi ſpūs eiꝰ adeſt in medio: Ades vtiq̄ʒ et
ſi nō forte corpali dimēſione q̄ʒq̄ʒ hoc inui
ſibiliter agere pōt corpus gl'ioſum p agili
tatis ⁊ ſubtilitatis dotes. Ades ſpūali ſup
nos influxu ⁊ intuitu. cōuertens ad nos il
los tuos miſericordes oculos. ad quam ſu
ſpiramus gemētes et flētes in hac lachry
marū valle implorātes aduētū ſpūſcti in
nos ⁊ ſup nos hodie. mediante te virgo mi
ſericordiſſima. quā iō ſanctuſſpūs nedum
ad ſufficientiam vel excellētiam ſed ad exu
berantiſſimam ⁊ fontalē redūdantiam im
pleuit vt ipam in nos alios refunderes. qd̄
vt fiat te ſalutamus exorantes. et exoramꝰ
ſalutātes p illud angelicū. Aue grā plena.
¶ Spūs dn̄i repleuit orbē terrarum. Ad io
cūdiſſimam hanc ⁊ diuinā ſapiētis vocem
ad hoc eccleſie carmē ameniſſimū. ad ſono
riſſimam hanc ſuauiſſimamq̄ʒ totiꝰ orbis
armoniam. ſacer iſte cetus. ordo iſte deuo
tiſſimꝰ/nūquid nō aſſurgere dʒ in anago
gicos mētis exceſſus/in ſecretos cordis iu
bilos/cū exultabūdo quoq̄ʒ carnis tripu
dio: Qm̄ hec eſt dies quaʒ fecit dn̄s. exulte
mus ⁊ letemur in ea. Et certe dignū eſt vt i
ſolennitate ſpūſcti/oīs ſpūs laudet dn̄m.
laudet ⁊ moduliſet in organis/h̄ ſpūali fla
tu repletʒ. pulcra varietate ſonantibꝫ p di
ſtinctiōem donorum meritorum ⁊ virtutū qua
ſi totidē fiſtularum. Itaq̄ʒ btūs ppl's qui ſcit
iubilatiōem laudē ⁊ exultatiōem. ¶ Fallor
ſi hoc nō intēderit pſatio q̄ de xp̄o dr̄: ꝙ aſ
cēdens ſup oēs celos ſedēſq̄ʒ ad dexterā di
pr̄is/pmiſſum ſpm̄ſctm̄ hodierna die i fili
os adoptiōis effudit. Quapropter pfuſis gau
dijs totꝰ in orbe terrarum mūdꝰ exultat. Quo
rum: q2 pleni ſunt celi ⁊ terra maieſtatis gl'ie
ſpūſcti. Hinc celū laudibꝫ intonat. mūdꝰ

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

exultans iubilat. gemens infernus vlulat. Accipimus in hac armonia / iuſticiã ꝑ tenore in inferno q̃ gemens vlulat: mollẽ cantum ſeu diſcantũ mĩe in celo qḋ laudibꝫ intonat. cõtratenorẽ vero velut ex vtroq̃ cõpoſitũ / dũ hic mũdus exultãs iubilat cũ ꝓpha dicẽte. Miam ꝛ iudiciũ cãtabo tibi dñe ¶ Tale nos hodie carmẽ canere cõuenit dũ ꝑ inauditũ ſeculis. mĩe in electis / et iuſticie ĩ reprobis / miraculũ ſpũs dñi repleuit orbẽ terrarũ.

D ¶ Et animaduertat ꝑcor vr̃a beatitudo. qm̃ ſpũs iſte dñi q̃ repleuit orbẽ terrarũ. ſpũs eſt huius ſacri cõcilij. Grandis plane dignitas admirãdaq̃ ſublimitas vt eodẽ ſpũ vniat̃ formet̃ viuat et vegetet̃ hec ſacroſctã ſinodus ecciam repñtans. q̃ ſpũ cõnecti dicunt̃ in vnũ pater ꝛ filiꝰ. Sꝫ vere ſic decebat vt xp̃i ſponſi et eccie ſpõſe ſue eſſet vnus ſpũs. Maior eñi adheſio vel intimior qualis eſſe põt. q̃ꝫ ſponſe ad ſpõſũ. Dicit aũt Apl̃s ꝙ q̃ adheret deo / vnꝰ ſpũs eſt cũ eo. Deniq̃ primitiuã ecciam deſcribens Lucas Multitudinis inq̃t credentiũ erat cor vnũ ꝛ aĩa vna ĩ dñ̃o. Quid plura q̃rimꝰ. cũ orauerit prẽm q̃ non exaudiri neq̃t. vt credẽtes in eũ / eſſe͡yt vnũ. ſicut ipe et pr̃ vnũ ſũt. Sũt aũt vnũ ĩ ſpũſctõ. q̃ꝫq̃ꝫ nõ oino ſil̃r ad credentes. ¶ Hic eſt ſpũs ille dñi q̃ repleuit orbẽ terrarum. repleuit ſane mox vt in principio fecit deus celũ ꝛ terrã. qñ ſpũs dñi ferebat̃ ſup aq̃s nõ excluſus vl̃ elatus. qñ intus fouebat ẞm aliã tranſlatõnem nõ incluſus vel artatus. Neq̃ eñi q̃cq̃ꝫ ſubſiſtere põt qḋ nõ repleuit ſpũs domini ꝑ eẽntiã potẽtiã et pñtiam. Hoc hꝫ articulus pariſius cõdemnatꝰ. ꝙ cã prima ſit remotiſſima ſic ꝙ nõ ꝓpinquiſſima error. ¶ Quãuis inſup opa trinitatis. ſint indiuiſa nõ quidẽ ad intra (vt Johes andree ſumit ꝑ argumẽto ꝓceſſiõis ſpũſcti ab vtroq̃) ſꝫ ad extra. nihilominus cõpleta formatio rerũ. modꝰ et ornatꝰ eaꝝ appriat̃ ſpũiſctõ. ꝓ q̃ꝫto diuia bonitas tanq̃ꝫ cã finalis q̃ principaliſſima cãꝝ eſt / mouit ad rerũ creationẽ vt in eis ſeſe diffunderet. Eſt eñi bonũ ſui ipius diffuſiuum Hinc Job ait. Spiritus dñi ornauit celos cõcorditer ad pſalmiſt. Verbo dñi celi firmati ſunt. Sequitur. Et ſpũ oris eius oĩs virtꝰ eoꝝ. ¶ Hoc vidit diuinus Dioniſius qui ordinãs nomina dei ꝑ reſpectũ ad creaturas poſuit bonũ qḋ appriat̃ ſpũiſctõ / eſſe primũ nomen dei: et prius collocauit q̃ꝫ nomẽ hoc ens.

Hoc et Plato / et multi poetarũ theologi / ſub q̃dam inuolucro ſomniaſſe vident̃ dũ dixerũt cũ virgilio (ſi bñ memini) Principio celũ. ¶ Gratiſſima pr̃ſus hec ſpeculatio etiã phãntiũ. ꝑſcrutari queãdmodũ de ſpũs dñi repleuit orbẽ.

I Atuero longe gratior diuinior atq̃ ſublimior offert̃ cõſideratio ſi de opibꝰ creatiõis ad recreatiõis opationẽ vertit̃ mẽtis acies. fidei lumine bene colluſtrata purgataq̃. Illic offert̃ celeberrimũ ſolẽnitatis. hodierne myſteriũ. q̃ nullũ ſtupore mirabiliꝰ. nullũ ſalubritate fructuoſius ꝛ efficatiꝰ excogitari põt. qñ ſpũs domini repleuit orbẽ terrarũ. hoc ẽ ꝑ figuram quado repleuit hoĩes orbẽ terrarũ inhabitãtes. cõtinẽs ſcꝫ ꝑ cõtento. vel locꝰ ꝓ locato. Quanq̃ꝫ et hoĩes hmõi nõ ĩcõuenienter dici poſſint orbes terraꝝ multis ſilitudinibꝰ Sed ex hac noiatim / ꝙ egredientes a deo ꝑ creatiõem ꝛ recreatiõeꝫ: rurſus a ſeipis ꝛ oĩbꝰ creaturis / in deũ qui ẽ alpha et o principiũ et finis / reuertant̃ ꝑ cognitionẽ ꝛ amorẽ. Ob talẽ vero circulũ vl̃ orbẽ intelligibilem / quis nõ recte noiauerit homines iuſtos / orbes eſſe: Et quidem terrenos q: cũ ſpiritibꝰ ſuis hñt corpꝰ qḋ terrenũ terrã inhabitat. Vel iõ certe noiant̃ orbis terrarũ ꝓpter virtutis ſtabilitatem et ꝓmptitudinem obedientie. Firmauit enim deꝰ orbem terre qui nõ cõmouebit̃. ecce ſtabilitas. Et de rotꝫ volubilibꝰ ezechiel dicit ꝙ vbi erat ipetꝰ ſpũs / illuc gradiebãt̃. Ecce obedia. Alludit his Oratꝰ dĩ. de viro ſapiente / ꝙ eſt totus teres atq̃ rotũdus. Deniq̃ ſicut hõ dr̃ oĩs creatura / dr̃ creat̃a mũdi. dr̃ microcoſmus ſic eũ noiare orbeꝫ terrarũ fas putamꝰ ¶ Deſcripſit pulcerrime Boe. ꝑdictũ orbicularem circulũ intelligibilem / de egreſſu creaturaꝝ a deo. et de regreſſu rurſus ad ipm. dũ cecini. Repetunt ꝓprios queq̃ recurſus redituq̃ ſuo ſingula gaudent. nec manet vlli traditus ordo. niſi qḋ fini iunxerit ortũ / ſtabilemq̃ ſui fecerit orbem. Cadit rurſus in eãdem ſñiam altero carmine. Nã in rectos reuocãs itus. flexos iterũ cogat in orbes. Que nũc ſtabilis cõtinet ordo. Diſſepta ſuo fonte fatiſcant. Hic eſt cunctis cõis amor Repetuntq̃ boni fine teneri. Qr nõ aliter durare q̃ant niſi cõuerſo rurſus amore refluãt cãe q̃ dedit eſſe. Jdõ bene diffiniendo inquit Areſtote. Bonũ eſt qḋ oĩa appetunt. ¶ Ceteꝝ vero intelligibiles hoim ſpũs eo ꝑfectiorem ſui

faciunt orbem quo pfectius atq; diuinius
ſpirit⁹ vite eſt in ſeipis. tanq̄ in rotis. illis
ꝓphicis q̄ plene ſunt oculis intus et extra.
Intus p intelligentiam. extra p corporea;
ſanſatiōem. ❡ Deducit hāc reductionē do
minus Bonauē. cardinalis in itenerario
ſuo / mentis in deū quo libello ⁊ autore ſuo
laus omnis terra iferior. ❡ Talis erat or
bis terraꝝ quilibet ex apl'is ⁊ diſcipulis ha
bitātib⁹ in vnū cū mulierib⁹ ⁊ Maria m̄re
Jeſu. q̄n verificatū eſt illud dn̄i p Johelē;
Et q̄dē in nouiſſimis dieb⁹ / effundā de ſpi
ritu meo ſup oēm carnem ⁊ ꝓphabūt filij ve
ſtri ⁊ filie vr̄e vtrūq; notat ſexū. Verificatū
eſt item illud ſapiētis p themate ſumptum
Sp̄us dn̄i repleuit orbē terrarū. Cui⁹ re
pletiōis ſenſibile fuit ſignū: doctrina ligua
rum p eūdē ſpm̄ collata. de quo ꝓtinus ſb
ditur. Et hoc qd̄ cōtinet oīa ſciam hab; vo
K cis. Nam eo replente / voces diuerſas into
nant. fātur dei magnalia. ❡ His ita quaſi
ꝓhemialiter et l'raliter elocutis ꝓuſq; ad vl
teriora pgat ſmo vnū velut incidēter dictu
rus ſum q; reuerēdiſſimū prēm doctorē ;n
cōpabilē ac p̄ceptorē meū p̄cipuū dn̄m car
dinalē cameracē. excuſata deſidioſa vl' vi
cioſa ꝓpoſiti mutatione. et exiguitatē mea;
releuata temeraria p̄ſumptiōe ❡ Aſſignat⁹
fuerat itaq; eidē. R.p. ſmo p̄ns. Accepta
uerat. cōpilauerat q; ip; ex integro etiā me
morie cōmendabat. dū febris valida ſic eū
corripuit: vt in lectū ⁊ in medicos deciderē
❡ Juſſit igitur (ſunt eni petitiōes ſue / iuſ
ſio mihi) Juſſit vt ſuccederē loco ſui. Par
ui. licet impar virib⁹. nō in mea / ſed in obe
diētie virtute / ⁊ in vr̄e btitudinis extra be
nignitate. ⁊ in affluētiſſima ſp̄uſſcti boni
tate / ſpem reponens q̄ iubēs pollicitus eſt.
Aperi os tuū ⁊ implebo illud. Obedierat
qui dixit Os meū apui. nec fruſtratus ē. q;
ſequit ⁊ attraxi ſpm̄. ❡ Porro nihil ex in
tentione / qd̄ vel ꝑtialitatē vel offenſionem
ſonet ꝓpono dicere ne id q̄dē nullo tp̄e licet
fieri Abūde ſatis eſt ad loquēdū / ſolennita
tis hodierne miſteriū grāde. q̄n ſp̄us domi
ni repleuit orbē terrarū. ❡ Et bene ſpirit⁹
dn̄i. nō ſp̄us mūdi. nō ſp̄us carniſ. nō ſp̄us
demonis. q̄ ſunt tres immūdi ſp̄us. quos i
Apocal'. Johēs vidit egrediētes de ore be
ſtie / in modū ranaruz. que garrule ſordide
turgideq; ſunt. Sp̄us inſup q̄ nō ꝑmanet
ſup oēm carnē hoc eſt carnaliter viuentem
q; ſp̄us eſt qui viuificat. caro nō ꝓdeſt q̄c
q̄z. Sp̄us / quo deguſtato deſipit oīs caro
qui ſcrutat etiā ꝓfunda dei ⁊ oīa dijudicat
Hic hodie ſp̄us repleuit orbē terrarū non
qualitcūq; ſed exuberātiſſima repletione
Inuenit eni ſp̄us dn̄i repletio multiplex ⁊
ſignanter triplex. ❡ Repletio ſufficiētie. q̄
lis eſt in oīb⁹ ſpem fidem ⁊ charitatē habē
tib⁹. Eſt etiā in puulis baptiſatis vel i vte
ro ſctificatis. quēadmodū Gabriel dixit d
beato Johē q; ſp̄uſctō replebit adhuc ab
vtero m̄ris ſue. ❡ Altera eſt repletio abun
dantie vel excellētie. qualis fuit in btō pro
thomartire Stephano quē elegerūt apl'i.
plenū fide ſapia ⁊ fortitudine. qualis reple
tionis ꝑticipes ſunt pfecti et cōtemplatiui
❡ Demū repletio tertia eſt redūdantie vel
ſupefluentie. qualē in ſupmo gradu hūit. q̄
niam in ipo habitat plenitudo diuinitat;
corpaliter Poſt ipm maria grā plena Hie
ro. Ceteris p ptes dat. marie vo ſe infudit
plenitudo grē tota. vt a capite deriuet oīs
influxus vitalis ⁊ ſp̄ualis p mariā q̄ſi p col
lū in cetera mēbra totius eccie. Hanc pin
de repletiōem licet differēter. hodie ſuſcepe
rūt apl'i. q̄n repleti ſunt omnes ſp̄uſancto.
Tūc eni ſp̄us dn̄i repleuit orbē terrarum.
Ad q̄d ita: Ut p redūdantiā ⁊ ſupefluen
tiam / in oēm terrā exiret ſonus eoꝝ / et i fi
nes orbis terre verba eoꝝ. ❡ Repletionē L
p̄mā opatur ſp̄uſſctūs. in actiuis incipien
tib⁹ ⁊ pficientib⁹. Et hec q̄dē bona ſuffici
enſq; eſt. Repletiōem alterā opatur ſp̄uſſā
ctus in cōtemplatis ⁊ pfectis. et hec melior
excellentiorq; iudicat Tertiā vo cōmuni
cat ſp̄uſſctūs viris heroicis p̄pollentib⁹ et
exercitatis in vtraq; vita actiua ſ. et cōtem
platiua. q̄b⁹ nō tollit actio cōtemplationē
nec actiōem cōtemplatio ꝓhibet aut refu
git. Hec ē optima repletio ſupefluenter ac
redūdanter in alios deriuata. Ad imitatio
nē angeloꝝ q̄b⁹ hoc inſigne eſt. q̄n eis nō
obſiſtit theoria iugi miſterio. cōtemplatio
ſc; actiōi. Immo vo cōtēplant eo attenti⁹
artē p̄mā. q̄ ſm illā hn̄t exēplariter opari
Exēplū de ſcriptore ⁊ exēplari libro ⁊ luie.
Hinc in ſcala Jacob viſi ſunt angeli aſcē
dētes p cōtēplatiōem ⁊ deſcēdētes p mini
ſtratiōem. Et q̄n hierarchic⁹ ⁊ ſublimis p̄
latoꝝ deo amabiliū ſtat⁹ exigit repletionē
hmōi pfectiſſimā ⁊ optimā. d; eni (dicente
Greg.) platus eſſe actiōe p̄cipuus ⁊ p cun
ctis in cōtēplatiōe ſuſpēſus. vt ſit ambide
xter vt Aiot. ❡ Dicamus aliq̄ de repletiōe

tali que contemplationem pariter et actioẽ3
cõplectitur. vbi cõtẽplatio iã nõ inſequitur acti
onẽ. vt in ſue adeptionis ſeu generationis pri
mordio. ſed ipã3 puenit iformat parturit ve
getat roborat dirigit ⁊ pficit. Neq3 eni fal
lũtur q̃ vitã actiuã in duos ſe cernũt ſtatus
aut gradus. Quorũ alter eſt pui⁹ ad cõtẽpla
tiõem. et hic q̃dẽ imperfect⁹ ſolicit⁹ anxi⁹ ⁊ tur
bidus. iuxta illud. Martha martha ſolici
ta es ⁊c̃. In altero aũt requies q̃dã pax ⁊ trã
quillitas ex cõtẽplatiõis ſapide cõdimẽto
et ex influxu eius cõtinuo / repit̃. Ita vt in
ſpũ lenitatis / agit oĩa / doceat ⁊ corrigat oĩa
q2 nihil de radice amaritudinis ẽ in corde
ſicut ẽ dũ in ſpũ vehementi conterunt̃ na
ues tharſis. Hic h3 veritatẽ illud Grego.
Prudentiſſimũ verbũ. vera iuſticia cõpaſſi
onẽ h3. falſa indignatiõem. Talẽ habu
iſſe repletiõem aplm̃. colligim⁹ ex epl̃is et
actib⁹ ſuis. Cõuerſatus ſum ait inter vos
in omni humilitate lachrymis ⁊ mãſuetu
dine. ſcio abũdare. ſcio penuriã pati Et ite
rũ. oĩb⁹ oĩa fact⁹ ſum. Qui et ſuadebat gau
dere in dño ſemp. et nihil ſolicitos eſſe. qua
ſi triſtes. ſp aũt gaudẽtes. vt ſit in aduerſis
et pſpis idẽ vult⁹ idẽq3 anim⁹. quẽadmodu3
de Socrate pdicabãt.

Dearticulabitur

aũt id qđ reliquũ ẽ ſmonis. in triplicẽ cõ
ſideratiõem. Prima loquet̃ de mõ q̃ p ſpi
ritũſcm̃ cõicat̃ repletio. ſcđa loquit̃ q̃liſſit
ex ſpũſſcti repletiõe cõtẽplatio. tertia loque
tur quẽadmodũ plenitudinẽ cõtẽplatiõis
cõſequtur comes actio. Prima cõſidera.
Spũs dñi dũ replet hoiem incolã orb
terrarũ / facit hoc nõ quadã naturali neceſſi
tate. ſed gratuito ſpõtaneoq3 volũtat̃. atq3
libertatis arbitrio. Docuit h̃ xp̃s q̃ Ni
codemo loquẽs dixit. Spũs vbi vult ſpi
rat. Et apl̃s poſtq3 dixerat q diuiſiões grati
arũ ſunt. diuũerãs eas ſubdit. Hec aũt oĩa
opat̃ vn⁹ ⁊ idẽ ſpũs. diuidens ſinglis put
vult. Itaq3 deus ſicut dicit Job lumen te
net in manib⁹. claudẽs et apiens put vult
qui cui⁹ vult miſeret̃ ⁊ quẽ vult indurat. h̃
eſt induratione pmittit. Neq3 enim q̃ſq̃3 di
cere pt Cur ita facis / etiã ſi pierit nationes
q̃s fecit. cui eſt p ratione volũtas. qui oĩa
q̃cũq3 voluit fecit i celo ⁊ in terra ⁊c̃. De
fecit ad hui⁹ cõſiđatõis impſcrutabilẽ abẏ
ſſũ / oĩs pene phorũ aſtrologorũ epicureorũ
ſtoycorũ / imo ⁊ pipateticorũ pſcrutatõ. dicẽ
tium / vel deũ nõ eſſe. vel ñ curare res extra
ſe. vel agere neceſſitate nature ſicut ſolem ⁊
ignẽ. Quid idcirco mirãdũ. ſi deũ nõ ſicut
deũ glĩficauerũt. neq3 grãs egerũt ſi nõ ſpa
uerũt ab ipo p orões aliqđ ſuffragiũ neq3
p lachrimas. Hoc ei fatuũ h̃ anile h̃ delirũ
iudicabãt. Docet hoc orõ cathonis apud
ſaluſtiũ. Hoc aũt a nr̃e ⁊ vere religionis
abhorret traditiõe q̃ toties monet. Venite
adorem⁹ ⁊ pcidam⁹ añ deũ. plo. co. do. Et
iterũ. Sacrificiũ deo ſpũs cõ. cor ⁊c̃. Tali
bus eni lachrimarũ hoſtijs placat̃ de⁹. Re
fert̃ in vitaſpatrũ de illo machario anacho
rita magno. q interrogat⁹ vbũ a frib⁹ inge
muit dicẽs. Plorem⁹ frẽs plorem⁹ vbi la
crime purgãt pctã. ne illic plorare cõtingat
vbi lachrime exurẽt corpa nr̃a. Impoſſibi
le eni oĩno eſt nõ plorare. dicebat magnus
arſeni⁹ aut hic p pñiã. aut illic p dãnatõe3
Porro teſte aplo. q̃d orem⁹ ſicut oportet
neſcimus / ſed ſpũs eſt q̃ orat ad deũ p nob
gẽitib⁹ inenarrabilib⁹. glo. orare facit. Ad
quid ita: Nimirũ vt p pfundã hũilitatem /
reddat aiam / ſuppius capacẽ. Sup quẽ re
quieſcet ſpũs me⁹ q̃rit dñs: niſi ſup hũilẽ ⁊
quietũ ⁊ tremẽtẽ ſmones meos. Eſt aute3
humilitas hec. vt hec abyſſalis altitudo in
diciorum dei honoretur caſto ſilentio i fi
dei ſimplicitate. quã h3 paupcula mlr pluſ
aliqñ q3 ſapiẽtes hui⁹ ſeculi. q̃ perſcrutato
res maieſtatis opprimũtur a glĩa. ſic oclus
nicticoracis a clariſſima luce ſolis ſi cerne
re cõtenderit / retũdit̃ cecat̃q3 Cur illum
impleat. illũ nõ impleat. noli q̃rere ſi nõ viſ
errare. nõdũ impleris / ora vt implearĩ. Nã
qui vult eſſe pticeps optimarũ dei donati
onũ / oportet orõib⁹ reduci. vt in bonorũ prin
cipiũ. Ipſe quidẽ oĩb⁹ adeſt. nõ aũt omĩa ei
aſſunt Tunc aũt ei aſſumus cũ caſtiſſimis
orõib⁹ inuocãtes / reuoluto aĩo cõpinq̃mus
Hoc diuin⁹ dioniſius exẽplificat de cate
na itelligibilĩ ptẽſa in celũ. ⁊ de corda nauis
herẽte litorib⁹. p quã nauis ad litus nõ lit⁹
ad nauẽ deducit̃ Vult igit̃ aliq̃s repleri
ſpũſctõ: Vult exiſtimo Aſcẽdat exẽplo ſã
ctorũ in ſupiora dom⁹. in cenaculũ grande
ſtratũ. hoc ẽ in apicẽ mẽtis ſue. claudat fo
res. oſtia ⁊ feneſtras ſenſuũ p q̃s mors aſcẽ
dit. Colligat in vnũ vires ſuas oẽs. ſedeat
quieſcẽs. pſeueret orãs. recogitet cũ pphera
oẽs annos ſuos in amaritudine aie ſue cũ
ſpe ſalutis / cõſequẽde. Sic eni orat cũ ma
ria q̃ amarũ mare ⁊ q̃ mr̃ Jeſu mr̃ ſalutis

nominatur. Fiat repente de celo quasi ve-
hemens sonitus diuinoꝝ iudicioꝝ: q̄si ter-
re faciēs. vt a timore dei cōcipiat spūs salu-
tis. vt deniqꝫ q̄ supmisso igne/fiat inflāmatū
cor et renes carnaliū affectionū/cōmutent
in desideria feruentia fluentoꝝ supnorū fō-
tis vite. Quisquis sibi receptaculū tale pa-
uerit/replebit eū mūdans diuinitas deita-
D tis. ¶ Atuero mirabile nimis est ꝛ nescio/
si magis intimo gustu ꝛ experimēto cogno-
scibile qꝫ explicabile verbo: qua rōe fieri pt
vt spūsscitūs pueniat aīam quā repleturus
est. nō puentus ex opibꝫ vel meritis. quoni-
am nō ex opibꝫ sed ex vocāte dictū ē Jacob
dilexi. Esau aūt sp odio habui. Jpaꝫ nihil-
ominus aīam cohortant scripture sacre. vt
se p̄paret. vt se disponat. vt faciat qḋ in se ē.
p̄dictis ꝛ silibꝫ modis. orādo. lachrimādo.
gemēdo. velut aliqḋ opet ad spūsscti susce-
ptiōem. Nā ꝛ dei coadiutores esse tradit a-
plus. Et certe si nihil prsus coagit arbitri-
um. vñ meritū ¶ Fatendū est pleue coagit
p cōsensum spontaneū/obediētē p̄moniti-
oni spūsscti. sed vt ita coagat ꝛ obediat hoc
iam nō ex se est sine grā. sed qꝛ grā p̄ventuꝫ
est ꝛ p eā salubriter tractū. Neqꝫ tn̄ iō min⁹
ad meritū deputat aīe cōsensus hmōi/sicu-
t ariter arguit. Prosp ꝯtra cassianū/dū ē iste
cōsensus viuificatus ꝛ formatꝰ a grā. qꝫ si
p impossibile ꝯsensum hūc ex puris natu-
ralibꝫ elicuisset sine grā. imo placētior ꝛ ac-
ceptior tāto est deo cōsensus talis. q̄to deꝰ
in eo magis inuenit minꝰ suū qḋ acceptet.
sicut bn̄ficians nō iō minꝰ. sed plus amat
bn̄ficiatū. Aīa p inde reddit hūilior ꝛ deo g̃-
tior. ex ea cōsideratione qꝛ q̄cq̄d hꝫ meriti/
p̄uentrix grā donat. ¶ Quo cōtra stultissi-
ma est p̄sumptio putantiū se p̄uenire deū/
ipm qꝫ velut obseq̄ seruiliter ad hoīs actio-
nem. Error iste fuit pelagionoꝝ. ꝛ oīm ē q̄
sapiētes sunt in oculis suis. q̄ terrena sapi-
unt. nec ista pcipe q̄ dei sunt pūt. nisi docu-
erit ꝛ repleuerit eos misericorditer spiritus
dn̄i repulso spū tumido mūdi. ¶ Demus
q̄so salutē nr̄aꝫ nō nob sed deo qꝛ si fecͭ nos
ꝛ nō ipi nos in esse nature dicēte psalmista
nō minꝰ cōfitendū est de esse grē qḋ ē recre-
atio q̄dā. Docet hoc orō psalmiste. Emit-
spi. t. ꝛ crea. ꝛc̄. ¶ Scādalisant aliūde ho-
mines q̄les p̄diximus carnales filij huiꝰ se-
culi. qꝛ nō rapiūt qꝛ hmōi p̄uentio non tol-
lat librtatē atqꝫ necessitatē. Aut quini i deo
sit inuenire vicissitudinis obūbratiōeꝫ aut

p̄sonaꝝ acceptiōem vel inefficaciam opa-
tionis. dū a p̄uentiōe resilit q̄s ꝛ peccat. In-
ducūt p̄terea illud Augꝰ. qꝛ deus sic res ad-
ministrat vt eas pprios motus agere sinat.
Liberū arbitriū cur ab hac lege inquit di-
cetur exemptū: Nec exēptū est fatemur. q̄n
sinat ipm agere deus pprios motus sue lib-
tatis. imo tanto liberius ꝛ efficatius sinit.
q̄to ipm ampliori p̄uenit grā. viuificat in-
format corroborat ꝛ languiduꝫ erigit ꝛ sa-
nat. Puto (exempli gratia) qꝛ dū egrotꝰ hō
sanatur a deo: nō idcirco deū eū pprios mo-
tus agere nō sinit. sed ad eosdem aptiorem
reddit. ¶ Addatur ad hec/cōsideratio salu- P
berrima ꝛ alta qꝛ in ordine ꝛ latitudine spi-
ritualiū charismatū/inueniūtur pprij motꝰ
singularū virtutū suo mō diuiniori liberi-
ori ꝛ excellentiori queadmodū suos motꝰ
habet naturaliū agentiū ordo. vt motus fi-
dei est miracula agere. Si habueritis fidē
sicut granū sinapis/dixeritis. huic mōti trā-
sfer te ꝛ transferet. Motus spei liberationeꝫ
a dn̄o recipe qꝛ in me spauit/liberabo eum.
Motus charitatis habere oīa que sunt di-
gratia. Amicoꝝ eni oīa cōia sunt vn̄ pr̄ euā-
gelicus ad seniorem filiū. Fili. omnia mea
tua sunt. ꝛ tua mea sunt. Et ita de reliq̄s v̄-
tutibꝫ suo mō. cōcordantias omitto. Con-
stat aūt qꝛ sicut corpus pp̄ter aīam est/non
ecōtra. sic corpalis omnis iste motus natu-
raliū agentiū/ordinatus est subiectus ꝛ sb-
seruiens ad agenda supnaturalia diuinoꝝ
charismatū. Qua in re pspicuū sit porisma
seu corollariū pulcerrimū qḋ nō turbat re-
rum ordinē deus. nec earū motus saltē o-
bedientiales impedit. dū ad fidem ad speꝫ
ad charitatem iustoꝝ/p vtilitate vel ipoꝝ
vel ecclesie/miracula spūsancti opat. Sic
hodierna die factus repente de celo sonus
sic ignis p liguas suas dispͣtitus. sic lingua-
rum aplicaꝝ p̄us in eruditarū motos i so-
nos varios. sic eloquētie tanta viuacitas i
eis/vt multa milia hoīm breui orōe vl ser-
mone/mox cōuerteret hō piscator et sine li-
teris petrus. Sic cōstantia tam admirabi-
lis ꝛ ebrietate simillima. dum ibāt aposto-
li gaudentes a cōspectu concilij qm̄ digni
habiti sunt p noīe Jesu xpi contumeliā pa-
ti. Sic deniqꝫ stupendū illud vincēs oēm
admiratiōem miraculū. qꝛ infra paucissios
annos omnem regioneꝫ q̄ sub celo est a sol
ortu vsqꝫ ad occasum et ab aquilone ꝛ ma-
ri. p̄uagati sunt. tam ardenter qꝫ efficaciter

hominꝰ paucissimi et ignobiles et iopes
replẽtes mũdum euangelio dei qḋ erat le-
gibꝰ ⁊ moribꝰ inueteratis ſumme cõtrariũ
iudeis ſcãdalũ ⁊ grecis ſtulticia ſicut Augꝰ
et Chriſ. elegãter exaggerant in cõfirmati-
onem legis noſtre. Hec inq̃ oĩa ⁊ ſĩlia mi-
racula ſi ad ſola corꝑalia reſpicias/ viden-
tur eſſe motui naturali cõtraria. Si ꝓo na-
turam cõparaueris ad grãm/ iudicabis natu-
ram vt ancillã/ grẽ ſicut dñe/ ordinabiliter
paruiſſe. Ordo q̃ppe qualis alter rectior: q̃-
lis naturalior eſt/ q̃3 vt replente ſpũ ſcõ or-
bem terrarũ/ noua fiant oĩa. nouus rex: no-
ua lex. noua ſigna noua miracula: Jnno-
ua ſigna. immuta miracula petit ſapiens.
Et in Apoc. dixit. Qui ſedet ĩ throno. ecce
noua facio oĩa. ¶ Poterãt ĩ lõgiſſimũ ꝓ-
trahi. ſ3 ꝓpoſiti memor/ ad alterã me tranſ-
fero cõſideratiõem.

Secunda cõſidera

¶ Spũs dñi dũ replet hoĩe3 incolã orbis
terrarũ/ nõ neceſſitate ſicut dictũ eſt. ſ3 ſpõ-
tanea volũtate attollit ipm̃: vt in arcem cõ-
templatiue ꝑfectionis aſcẽdat. ¶ Jpam ſi-
quidẽ ſpũs dñi repletiõem cõſequit̃ libera
mentis eleuatio ſurſum ducens. Jnſtar te-
ſte Qui. de qua ferunt q᷑ repleta rore ⁊ ob-
ſtructa/ ſi ad feruidũ ſolem expoſita ſit/ ſur-
ſum abit. Myſtice. ros grã. Pondus meũ
inq̃t Augꝰ. amor meus Jllo feror quocũ-
q̃ feror. hoc ꝑfectũ amoris pondus (ſi nõ
potius leuitas dicẽda eſt) emergere fac̃ ſpi-
ritum a turbida fluctuantiũ fantaſmatũ et
exundantiũ deſiderioꝝ carnaliũ/ tetra cali-
gine. vt ſupꝰ liber euadat ĩ auras. vt fera-
tur ſup aquas cogitationũ vagantiũ ⁊ in-
ſtabiliũ. ſomnioꝝ ſimiliũ. vt eruat̃ de tene-
bris ⁊ vmbra mortis. Ubi prius erat vin-
ctus in mendicitate ⁊ ferro male cõſuetudi-
nis ⁊ fomitis originalis. ¶ Senſerat ex-
perimento felici repletiõem hanc ſpũs dñi
ſurſum agentẽ/ ipa mr̃ Auguſtini ſctã mo-
nica. Hec aliq̃n in eccĩa ſcti Cypriani mar-
tiris ſuſcepat ſacrã cõiem. in q̃ plenitudo
grẽ velut in ſuo fonte ſumit̃. tum ꝑinꝰ cor-
pore a terra leuato/ tales erupit in voces.
Uolemus in celũ. volemus in celũ fideles
A qua dum poſtmodũ quereret̃ q̃d ſibi vo-
luiſſet hec inſolita clamoſitas ⁊ eleuatio.
Jpa vt erat tota colũbine ſimplicitatis/ pie
benigneq̃ rñdit. Et q̃d vultis. q̃d queritis:
Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt in deũ vi-
uum Congruit id qḋ ſequitur Altaria tua
dñe virtutũ. ſupple cõtulerũt hanc eleuatiõ-
nem ¶ Tale aliq̃d de ſctõ Thoma referũt
cuius corpus etiam cõtemplatio leuabat
a terra. Sic in beatis pnie ſpeculis maria
magdalena ⁊ maria egyptiaca factũ legimꝰ
Quid õ ipa noſtra iuuẽcula tympaniſtria
Exultauit inq̃t. i. extra ſe ſaltauit ſpũs meꝰ
in deo ſalutari meo. Sĩle aliq̃d ſenſit Au-
guſtinus q̃ deo loquens cõfitebat̃. Jntro-
ducis me aliq̃n in affectũ quendã inuſita-
tũ valde. qui ſi ꝑficiatur neſcio quid erit q᷑
iſta vita nõ erit. ſed reſorbeor ¶ Hec eſt aſ-
cenſio in deũ quã petebat q̃ dicebat Quis
dabit mihi pennas ſicut colũbe ⁊ volabo ⁊
reqeſcam: Oro que ſunt penne tales: niſi
ipa cõtemplatio que deſcribit̃ a cõtempla-
tiuo Richardo. qḋ eſt liber mẽtis intuitus
in diuina ſpectacula cũ admiratione ſuſpẽ-
ſus. Uel vt Augꝰ ait. Cõtemplatio eſt ad
dei inuiſibilia ſalubriter afficiens animũ
mentis illuſtratio vel illuminatio. Uel vt
Hug. placet. Cõtemplatio eſt viuacitas
intelligẽtie. q̃ cuncta palam hñs apta viſi-
one cognoſcit. Uñ eſt illud ſpũs oĩa ſcru-
tatur. glo. ſcrutari facit. etiam ꝓfunda dei.
Ad qḋ reducitur illud eccs. Luſtrãs vni-
ſa in circũitu celeſtiũ ſc3 terreſtriũ ⁊ inferno-
rum ꝑgit ſpũs. Seq̃tur ⁊ in ſuos circulos
reuertitur. Hoc fit dũ ꝓpriã ꝑuitatẽ defecti-
bilitatemq̃ cõſiderat. ¶ Hanc cõſiderati-
onem ſeq̃tur lachrymoſa deuotio flãte ſpũ
ſancto. Nam flauit ſpũs eius ⁊ fluẽt aque:
Jn q̃bus aq̃s lacrimarũ ſe lauat. balneat.
⁊ baptiſat cõtemplantis aĩa queẽadmodu3
dixit ad apl̃os xp̃s. Uos autem baptiſabi-
mini ſpiritusancto ¶ Et q̃m nihil ita ani-
mam lauat purificat decorat illuminat ⁊ e-
leuat ſicut intima cõpunctiõis deuotio.
Ad hanc ſeq̃tur mentis illuminatio. noua
ua q̃dam neomenia iuxta illud yſa. Nõ ab-
ſcondã vltra faciem meam ab eis eo q᷑ effu-
derim ſup eos ſpũm meũ. ¶ Hec aũt faci-
es dei plena grãrũ que eſt ſol iuſticie/ nulla
rõne videri põt ſine delectatiõe q2 dulce lu-
men ⁊ delectabile eſt oculis intellige ſanis
videre ſolẽ. Tunc ſentitur virtus ⁊ veritas
illius verbi. Spũs meus ſup mel dulcis.
Qḋ ſenſerat ſapiens qui iocũdus exclama-
bat O q̃ bonus ⁊ ſuauis eſt dñe ſpũs tuꝰ
in nobis. Tũc eni ſcḋm meliorem mẽtẽ nře
rõis virtutem/ ineffabilibꝰ ⁊ ignotis/ ineffa-
biliter ⁊ ignote cõiũgimur ait Dioniſiꝰ

Ineffabiliter ꝗ delectamur dū fit ineffabil'is
ſumme cōuenientis coniūctio. ¶ Et quo-
niam eodem dicente Dionisio diuinus a-
mor extaticus eſt et pfecte amantem ſui iu-
ris eſſe nō ſinit. ſed amati. ¶ Ad hanc dele
ctatiōem amoroſam ſequitur transformā-
tio. Exemplo auri ꝛ argenti qd̓ ꝗdem du-
rū eſt ꝛ ſolidū. ſed ꝑ virtutem ignis caleſit ꝛ
liqueſcit ac in aliā mutatur maneriē. vt q̄s-
libet formam poſſit accipe. Exēplo pterea
ferri candētis qd̓ plicabile redditur: natu-
ram induēs ignis. Exemplo rurſus aeris
luminoſi. Exēplū de gutta aq̄. q̄ multo vi-
no mixta cōuertitur in ipm̄ nō placet. ꝓpter
errorem Almerici piſius damnati ꝛ aliorū
dicētiū aīam cōtēplantis in deū cōuerti. et
ꝑdere iam eē qd̓ hēbat in ꝓprio genere ꝛ ha
bere ſolū eſſe ideale in deū. Itaq̄ nō h̄ mō.
ſed ꝑoribꝰ fit in aīo transformatio ꝗdam ꝑ
ſpūſcēm̄ ſicut notat Apl's. Nos aūt reue-
lata facie gl'am dn̄i ſpeculātes transforma-
mur a claritate in claritatē tanq̄ a dn̄i ſpū:
A claritate fidei/in claritatē cognitiōis. A
claritate rōis/in claritatē intelligētie. a cla-
ritate in intellectu/in claritatem expimētal'
noticie in affectu ¶ Deinde ſeq̄tur defectō
ſiue caſus vel extaſis. Exemplū de alauda
que qn̄ illuminat̄ aſcēdit. aſcēdens cantat ꝛ
iubilat. cantās obliuiſcit̄ ſui. ꝛ tandē velut
ſtupida vel ſpaſmata cadit. ſic Dionisius.
Nos in h̄ caſtiſſimis cōtemplatiōibꝰ ꝛ di-
uinis ſplēdoribꝰ repleti ſup apparentiam
radiorū. in hiis expimētis ꝑ exceſſum men
tis deficimꝰ. Cōcorditer ad pſal'. Defecit ī
ſalutare tuū aīa mea. Et iterū. Defecit caro
mea ꝛ cor me. de. cor. mei ꝛ ps mea deꝰ ī eter
nū. Et in pſa. Mirant̄ ꝛ deficiūt Talia ſūt
ſine nūero. Hec eſt pcioſa in cōſpcū domi-
ni mors ſctōꝝ eiꝰ quā obtinere balaā niſꝰ
eſt dicēs. Moriat̄ aīa mea morte iuſtoꝝ. o
bōa mors. ſuſpirat Bern. q̄ vitā nō aufert
ſed mutat in meliꝰ. Qn̄ eni formidat̄ luxu-
ria/vbi nō ſentit̄ vita: Quō hꝫ peccādi po
tentiā. q̄ trāſcēdit peccādi cōſuetudinē. Ex
cedere ꝗppe aīaꝫ etſi nō a vita ſaltē a ſenſu
vite neceſſe eſt. vt nec vite tentatio ſentiat̄.
Utinā frequēter hac morte cadā. vt laq̄os
mortis euadā. nec ſentiā luxurie mortifera
blandimēta. nec ire auaricie vel impatien-
tie ſtimulos. moleſtias ſolicitudinū ꝛ cura
rū ¶ Talis vt opinor defectio/anglice pu
ritatis ē. mūdi delectatōibꝰ. corpm ſilitudi
nibus nō inuolui: Sꝫ hoc plane facit for-
tis vt mors dilectio. qꝛ ſicut aīam mors a
corpe. ſic aīm dilectio ſepat a mūdi vanita
te. imo ꝛ qn̄q̄ ab ipſo corpe. ¶ Legiſſe me
mini me/de quadā muliere deuota. q̄ ſmo
nē ſup transformatione mētis in deū ꝑ di-
lectiōem die pētecoſt's. audiēs concutiebat̄
Primo gemitibꝰ inenarrabilibꝰ: ſuſpirijs
atq̄ ſingultibꝰ q̄ dū culparet̄ ꝛ pulſibꝰ clan
culis ꝓhiberet̄ a circūſtantibꝰ/ne clamori-
bus ſuis turbaret audiētes. nec hipocriſiꝫ
oſtentaret. tace fatua quieſce miſera. Ipſa
cōpreſſo ſpū velut muſtū ſine ſpiraclo qd̓
lagūculas nouas dirūpit. nō valens pleni
tudinē amplius feruidi ſpūs intra ſe cape-
re. diruptis venis ꝛ neruis expirauit. Btā
ꝑ meam fidē. ſic eni pie credere fas mihi eſt
Btā martir amoris/effecta. q̄ iā canere po-
terat nedū illud amore langueo. philocap-
ta ſum: amo ꝑ amorē Uulnerata charitate
ego ſum. ſed ꝛ amore mortua: mortua mi-
hi. ꝛ amato viua. ¶ Rurſus defectiōem p̄-
dictā ſeq̄tur aut cōcomitatur abſorptio q̄-
dam/ſimplificās ꝛ vniēs cuꝫ deo. atq̄ ſuo
mō mentē deificās. qn̄ ꝑditis nr̄is alterita
tibꝰ ꝛ ꝯcupiſcētijs/curiſq̄ cōcluſis ꝛ ſupmū
dane explicat̄. in diuinū monadē cōgrega
mur. ait diuinꝰ dioniſiꝰ. Cōformiter ad il-
lud eruditoris ſui pauli. mortui eſtis. ꝛ vi-
ta vr̄a abſcōdita eſt cū xp̄o in deo. Hec eſt
pax q̄ exupat oēm ſenſum. pax quā mūdꝰ
dare nō pōt. qꝛ in mūdo pſſurā. in me pacē
hēbitis. ait xp̄us. Gira regira in ventrē. in
latus. in dorſum. nō alibi pacē inuenies. n̄
alibi ſocietatē. Exēplū eſt alexander cui to
tus orbis nō ſatietatē ſed ardētiorē dn̄atō
nis libidinē inſtillauit. nec erat totus orb
illi niſi ꝑuulus bolus. Sic in auaris. ſic ī
voluptuoſis intellige. q̄ de ſiliq̄s porcoruꝫ
q̄rūt nec pn̄t ſatiari. Nonne rabida fames
qn̄ nec ſaturat̄ oculus viſu/nec auris audi-
tu: Solus ſpūs dn̄i eſt q̄ replet in bōis de
ſideriū nr̄m. q̄ adipe frumēti ſatiat nos. q̄
dat manna abſconditū q̄ ꝓpha paſtus eru-
crat. Quaꝫ magna multitudo dulcedinis
tue dn̄e. quā abſcōdiſti timētibꝰ te. ¶ Hic
eſt calculus filioꝝ dei habēs nomē ſcriptū
qd̓ nēo nouit niſi q̄ accipit. Hic in diuinā
caliginē inſtar moiſi vocat̄ ſpūs. Hic in ſi
bilo aure tenuis ſentit̄ dn̄s. Hic in thala-
mo dormit ꝛ req̄eſcit ſalomon pacificus. ꝛ
beniamin adoleſcētulus in mētis exceſſu.
Hic gaſtatur fauus mellis. fauus ꝓpter il-
luminatiōem intellectus. mel ꝓpter dulco-

rationem affectus. Hic moiſes miſtic⁹ du-
cit gregem virtũ ſuarũ/ in interiora deſerti
Hic ſedet ſolitarius et leuat ſe ſupra ſe vbi
dñs loquit̃ ad cor eius. Hic dicit petr⁹ bo
nũ eſt nos hic eſſe. Et philippus ſufficit. ⁊
Maria magdalena. Uidi dñm ⁊ hec dixit
mihi. Hic introducit̃ aĩa in cellã vinariam
vbi bibit ebriam ſobrietatẽ ſpũs. vbi ſuſpi
rabũda epithalamiũ canẽs verba dimidi-
at dilectus meus mihi ait: ⁊ ego illi. ego dor
mio ⁊ cor meũ vigilat. Hic obteſtatur dile
ctus de dilecta. Adiuro vos filie hieruſalẽ
ne ſuſciteris vel euigilare faciat; dilectã do-
nec ipa velit. Uult aũt dum pondus amo-
roſum ſpũalis horologiũ/ cadit/ ⁊ mentẽ ꝑ-
cutit/ vocans ⁊ inſonans ad opus actiue ꝑ
dilectione primoꝝ. ꝑ quo ſit hec tertia ⁊ vl
tima conſideratio.

¶ Tertia conſideratio.

¶ Spũs dñi/ dũ repleuit hoĩem inco
lam orbis terrarũ ꝑ plenitudinẽ redũdan-
tie: cõſtituit ipm fortẽ ⁊ expeditũ ad opera
vite exterioris ⁊ actiue. ¶ Uidim⁹ hoc in
Maria q̃ poſt ſuſceptã grẽ plenitudinem
in xp̃i cõceptione, ꝑmus iuit in montana
cũ feſtinatõe. miſtratura Elizabeth cogna
te ſue. ¶ Retundit̃ hoc exẽplo arrogãs be-
gardoꝝ ſtulticia. que in talẽ ſe libertatẽ ſpi-
ritus ex cõtemplatiõne mentiunt̃ aſcendiſ-
ſe. vt nõ amplius teneant̃ diuinis obſequi
ꝑceptis tanq̃ ſeruilibꝰ. Quo cõtra ẽ illud
xp̃i. Si diligitis me/ mãdata mea ſeruate.
Et ꝑfecto tanto eſſe humilior atq̃ ad ſuiẽ-
dũ ꝓmptior quiſq̃ dꝫ ex munere q̃sto ſe ob-
ligatiorẽ eſſe ↄſpicit in reddẽda rõe. ¶ Nã
cũ plenitudo legis ſit dilectio/ ſignũ ꝓo di-
lectiõis ſit exhibitio opis. q̃ nõ diligit ope
primũ/ quõ legẽ ipleuit: Proximũ attẽdi-
te nõ viciũ nõ errorẽ ſuũ. q2 q̃ diligit iniq̃-
tatẽ odit aĩam opant̃ eã. ¶ Ceterũ legim⁹
moiſen poſtq̃ locutus fuerat ei dñs in mõ
tis caligine/ q2 ad ppl'i tumltuãtis regionẽ
deſcẽdebat tabulas leg' ferẽs. ⁊ ex ↄtẽplati-
onis interioris redũdãtia. facies eius radi-
oſa cornutaq̃ videbat̃. Etenĩ ſicut lãpas
ex lũine. ſic corpus totũ ex interna cõtẽpla
tione luceſcit pulcrificat̃ ⁊ niteſcit. Hic vul
tus hinc oculi hinc tota corpis cõpoſitõ di
uinũ aliq̃d ſobriũ. modeſtũ. ſerenũ ⁊ deco-
rũ ꝑ ſe ferunt/ ſed velãt faciẽ hanc hũiles di
cẽtes. Secretũ meũ mihi. ſecre. me. mi. ¶

Legim⁹ aplm poſtq̃ rapt⁹ in tertiũ celum
audiuerat archana verba que nõ licent ho
mini loq̃. poſtq̃ inſup mente exceſſerat do
et dixerat. Nra cõuerſatio in celis eſt. hinc
talis ⁊ tãtus regredit̃ ad diſponẽda cubl'ia
maritoꝝ. ad verbera. ad tumult⁹. ad vincu
la Ubi q̃d amplius miremur neſcio. vl' ſb
limitatẽ in cõtẽplatiõe. vel humilitatẽ in
actione. vbi deũ quodãmõ ꝓpter deũ deſe-
rens. cupiebat anathema eſſe a xp̃o ꝓ ppl'o
ad xp̃m trahẽdo. ¶ Scripſit Chriſ. ſalu-
berrimũ de cõpũctione libꝝ. vbi regem da
uid mirat̃ ⁊ extollit ſupra modũ/ qui tal' fu
erit in actione regiminis regni; cũ aſſidui-
tate cõpunctionis intime cuius voces. iſte
ſunt. Tota die cõtriſtatus ingrediebar. la-
uabo ꝑ ſingulas noctes lectũ meũ. Fuerũt
mihi lachrime mee panes die ac nocte. O
culi mei ſemꝑ ad dñm: et talia ſine numero
ꝑ pſalteriũ. Uerũ hoc ſibi ꝑſtabat ſpũs for
tis. quo cõfortari petebat dicẽs Redde mi
hi leticiã ſalutaris tui ⁊c. Sequit̃ ptinens
ad actiuã. Docebo iniquos vias tuas. ¶
Uellem daret̃ h̃ ſpaciũ q̃ ſereniſſimũ ⁊ ro-
manoꝝ regẽ compare liceret in hac laude
ipi dauid. Eũ nanq̃ labor incredibilis ac
tiue vite iugiter exercet. In quo nihilomi-
nus ſpũm deuotiõis habitare comptũ eſt
ꝑ collocutiões deuotas vſq̃ ad cõpunctio
nem lachrimoſam audientiũ. His oculis
vidi et ſenſi. ¶ Exultans nũc in ſpũ confi-
teor tibi pater. q̃ fideliter in actiõe laboran
ti q̃nq̃ pl⁹ intime ↄpũctiõis infũdis; quã
nõnullis in ocioſa vita/ cõtẽplatõẽ hmõi
tota ſolicitudine induſtriaq̃ q̃rẽtibꝰ. Ita
pr̃ qm̃ ſic bñplacitũ eſt añ te. Bñplacitũ
nõ meritũ vt nõ gloriet̃ ante te ſtulta ꝑſum
ptio ois carnis. ſed qui gloriat̃ in te gloriet̃
¶ Inuenio ꝑterea deuoti Bern. deſideriũ
tale q2 grãm ꝑdicatiõis ſeu miſtratiõis ſic i
alios effunderet. nõ vt canale qd ptin⁹ ſic-
cat̃ feces retinẽs. ſꝫ vt cõcha plena ſupefflu
ens ſeu fons viu⁹ ꝑpetua vena ſcaturiens.
qui nec facile turbat̃. et turbat⁹ ptin⁹ ad ni
torẽ ꝑſtinũ redit. Ad quid ita q̃rebat ſctũs
iſte: vt nimiꝝ actio contẽplatiõis grãm nõ
auferret. Hinc eſt eiuſdẽ ad frẽs documen-
tũ q2 in qualibet actiõe/ meminerit illi⁹ ec-
clesiaſtice cohortatiõis Surſũ corda. cui
tam veraciter q̃ frequẽter vtinã fieret rñſio
Habẽmus ad dñm. ¶ Quid q2 Anthonius
poſt plenitudinem contemplationis in de-
ſerto hauſte: ipe neq̃ ex occurſu freq̃nti frm

Necq̃ ex circũſtantibus turbis dum alexã/
driam qñq̃ veniſſet / aliquid turbationis
vel moleſtie ſentire ſe fatebatur. Hoc mira
tus eſt Hilario: ſed tãta tã q̃ radicata ſta/
bilitate anthonij mens immota manebat.
aut ſi mouebatur cõtinuo redibat in idip/
ſum. Datur exemplũ ſenſibile de acu nau/
tarũ/affecta ꝑ magnetem. que iugiter redit
ad poli ꝓſpectũ. ¶ Hãc ſtabilitatem con/
templationis in actione. ꝛ actionis in con
templatione. fuiſſe crediderim in btis gre/
go. bñdicto ꝛ ſilibꝫ plurimis. Qđ de ipſis
aplis atq̃ diſcipulis hodierna die factum
nõ dubito. Porro de martiribꝫ Laurẽtio
Uincẽtio ꝛ talibꝫ. venerabilis Richard⁹
ſentit eos in medijs ignibꝫ ad diuina ſuſpẽ
ſos feruẽtius q̃ fuerant in ꝓſpis. Hoc ſo/
nat illa vox Uincẽtij dũ vrerꝫ corpus ma/
china candẽs. Ecce nũc in ſublime agor ꝛ
oẽs principes tuos ſeculo altior o tyranne
deſpicio. Qđ aũt in xp̃o patiente nõ fuerat
diſpẽſatio fuit ꝓ nr̃a redemptiõe Alioqñ
delectatio interior/corpeam oẽm abſorbu
iſſet triſticiam. ¶ Rurſus methaphiſican
do cũ theologia conſidero/ q̃ hec ſpũs dñi
ſupeffluẽs repletio ſtabilit aiam in ſpũali
tate. eo q̃ a materialitate q̃ ſm̃ Areſt. male/
ficiũ opat̃ ipam magis ac magis purgat ꝛ
elõgat. Hinc fit vt creſcẽte hmõi repletiõe
ſpũs dñi/ipa cupiditatis ſeruitus letifera/
vel eijciatur penitus ſicut in btis. vl̃ immi
nuta langueſcat vt in viatoribꝫ ꝓfectis. ¶
Supaddamus q̃ ſpũs dñi q̃s repleuerit.
dños facit. nõ q̃liũcũq̃ rerũ ſed oĩꝫ Omia
nr̃a ſunt inq̃t apls. Nã q̃ ſpũ dei agunt̃ hi
filij dei. hi liberi ſũt. q2 vbi ſpũs dñi/ibi li/
bertas. q̃ ſi filij liberiq̃ ſunt. heredes eos
eſſe ↄ̃ñs eſt. heredes q̃dẽ dei. coheredes au
tem xp̃i. Xp̃m vero dñm eſſe oĩm/multipli
ci titulo q̃s ambigat. Ac ꝑinde q̃s neq̃ cũ
coheredibꝫ ſuis oĩa tribuere abũde ad fruẽ
dũ vel ad obſequiũ. Uox eſt apli. Scim⁹
q̃m diligẽtibꝫ deũ oĩa coopant̃ in bonũ. et
ſic etiã oĩa aliena mala. Attendat̃ rurſ⁹ hoc
dominiũ ſup corpus ꝓpriũ. qđ obedit ꝓm/
pte ſpũi ſic repleto. longe excellẽtius q̃ vi/
derat Areſto. cuius tñ hec eſt ſnĩa q̃ in vir
tuoſo oĩa cõſonant rõni. Datur ꝛ ipm do/
miniũ ſup exteriora in languoribꝫ curãdis
io ſubijciẽdis demonibꝫ ꝛ generaliter ĩ mi/
rabilibꝫ faciẽdis. put expedit. vel ꝑſone fa/
cienti. vel alijs ꝑ q̃bus fiunt. ſicut ordineꝫ
nature iã dixim⁹ gr̃e ſubditũ eſſe. Qđ ſi ita

ſenſiſſet Auicẽ. ponendo materiã exterio/
rem ſubditam eſſe rõnali aĩe / vbi fundare
nititur magicã naturalẽ: tolerabili⁹ dixiſſꝫ
ſed altera fuit intentio ſua. ¶ Colligimus
ex ꝑmiſſis q̃ ad moꝝ mutatiõem notabilẽ
in microcoſmo. ſcꝫ in hoĩbꝫ/ↄ̃ñs eſt muta/
tiões in macrocoſmo hoc eſt in maiori mũ
do notabiles fieri. ſicut in diluuio. ſicut in
fulminatione pẽtapolis peccatricꝭ. ſicut in
horrendo ſcelere iudeoꝝ ꝑ nece xp̃i qñ ſol
obſcurat⁹ eſt. terra tremuit. petre ſciſſe ſũt.
Denicq̃ q̃d de ꝑcatio aſſidua motu ſuo poſ
ſit hoc et Jacobꝫ / ꝛ eloq̃a ſacra/ꝛ miracu/
la crebra teſtant̃. Hodiernũ inter cetera mi
racula qđ orantibꝫ aplis patratum eſt.

¶ At qui ſolicitat pro

pter hec ꝛ ꝑdicta nõnullos mltiplex inq̃ſi
tiõis vel ſtudioſitas vel curioſitas. ¶ Pri
ma queſtio. ¶ Querũt aliq̃/cur mõ ſic oli
ſigna eos q̃ credũt nõ ſequũtur vt ſerpẽtes
tollant. vt linguis loquant̃ nouis ꝛc. Rñ/
det Greg. in Omel. euãgelij de aſcenſiõe. ꝛ
apls dicẽs. q̃ lingue ſunt in ſignũ/nõ fide/
libus ſed infidelibꝫ. ¶ Scđa qđ. Que/
rũt qualis illa fuerit linguarũ varietas. an
diuerſis ſonis eadẽ lingua reſonabat Uel
an idẽ ſonus/ſe vario mõ intelligibilẽ red
diderit ſicut in audiẽtibꝫ erat varietas Ui
det̃ ſcđm magis eſſe ꝓbabile. ¶ Tertia qđ
¶ Amplius q̃rũt ſi donũ hoc linguaꝝ col
latũ eſt mlieribꝫ et marie mr̃i Jeſu. ſedẽti/
bus ꝛ orantibꝫ in cenaculo cũ reliq̃s. Au/
get difficultatem dictum apli. qui docere
mulierem nõ ꝑmittit ſed aliud eſt qđ lex cõ
munis vetat. aliud qđ priuilegiata ſeu pri
uata cõcedit Itaq̃ maria aploꝝ fuit apla
¶ Quarta qđ Amplius q̃rũt. ſi in aplo
rũ eplis erat doni illius latens energia. vt
ꝓ legentiũ varietate/ſeſe darent intelligi lit
tere/ſic lingue. hoc nõ optuit. ¶ Quita qđ
¶ Querũt ãmplius. an ſoli apli darẽt hoc
mõ viſibili ſpm̃ ſctm̃. ꝓbabile eſt q̃ ſic. q̃s/
uis Simõ mag⁹ oppoſitũ putauerit dicẽs
date mihi hãc ꝑtãtẽ. Ex q̃b de ſimonia gran
dis poſſꝫ eſſe declaratio. ſꝫ ꝑgim⁹ ad termi/
num. ¶ Sexta qđ. Querũt alij. ſi hodi ¶
erna die ſpũſſcti repletio ↄfirmauit aploſ
nũc doctoriſatos ſic q̃ peccare nõ poſſent
vel errare. cũ de petro dicat paul⁹ q̃ repℏẽ/
ſibilis erat. q2 nõ recte ambulabat ad veri/
tatem euangelij. Sꝫ ↄcedim⁹ repℏẽſibili/
tatẽ fuiſſe venialem nõ mortalẽ. ¶ vij. qđ.

Sed cur hac die pentecoſtes potius ꝙ̄ altera datus eſt ſpūſſctūs? Ut ſcꝫ eius ignea lex noua tunc daretur quando vetus donata eſt ¶ Octaua queſtio. ¶ Cur ꝓceſſit repentinus ac vehemens ſonitus? Qm̄ ſolꝫ hoc ſpūs bonus facere ad humiliationem Malignus ex oppoſito blanditur ad arrogantiā ¶ Nona queſtio. Cur cū aplīs ꝛ diſcipulis cohabitabant mlíeres. cum a ſanctis prībus poſtmodū cohabitatio talis culpata ꝓhibitaq́ȝ eſt? Dentur nūc tales in grā cōfirmati. cōcedeꝛ ꝛ hmōi cohabitatio Sed hec rara auis eſt in terris. ¶ .x. qō. ¶ Ceterꝫ quō dicitur ſpūſſanctus docuiſſe diſcipulos oēm veritatē. cū hoc ſit appriatū filij. cū ꝑterea mltas veritates philoſophātium neſciſſe videaꝛ. vt geometriam aſtronomiam? Rñdent doctores ꝙ ſcriptura ſacra ꝑ antonomaſiā dicitur oīs veritas. In q̄ ſupba cōfunditur nōnulloꝝ garrulitas

¶ Undecima queſtio. Solicitat alios inquiſitio de ſpūſctō Quo ꝛ qualibꝫ mōis mittitur ꝗ hoc illabiꝛ. ꝛ quō ꝓcedit a prē et filio. ꝛ hic de ſciſmate grecoꝝ plurima Quō remiſſionē peccatoꝝ facit ſpūſſctūs. Etſi detur plenitudo ꝑtātis eccleſiaſtice ſine ſpirituſctō gratificante ſeu ſine gratia gratum faciēte. qm̄ hic grādis laqus hereticoꝝ vt videm9 in hoc cōcilio. ¶ Duodecima qō ¶ Rurſus q̄ ꝛ q̄les ſunt irremiſſibles i ſpirituſctm̄ blaſphemie. ꝛ de diſtictōe donoꝝ iter ſe a ꝟtutibꝫ btītudibꝫ ꝛ fructibꝫ .xiij. qō Itē ꝑ q̄ ſigna cognoſcitur aduētus ſpūſſancti in mētem Quibꝫ inſuꝑ argumentis ſeu regulis ꝓbanꝛ ſpūs ſi ex deo ſint ¶ xiiij. qō

Denique ſi qs poſſet ſcire certitudinaliꝛ de ſe vl̄ altero ꝙ hēat ſpūſctm̄ cū videam9 hereticos ꝓmptos ad moriēdū plus aliqñ ꝙ̄ fideles catholicos ꝛ vñ ꝓcedit hoc? Videꝛ eni q̄nq́ȝ in ipis hereticis gaudium ad mortē. ſed auidū efferū plenū deſperatiōis ꝛ interne cōſolatiōis vacuū. In ipis vō catholicis martiribꝫ gaudiū eſt charitate cōditū. humile. patiēs benignū. plenū ſpeīq́ȝ fiducia. interi9 ſuauiter conſolante. ¶

Talia magis ꝛ magis occurrebāt ſpeculatiue tractādā. ſed aliud tēpꝰ ꝛ aliū locū expoſtulāt. Ipa tetigiſſe ſatis fuerit. ¶ Finiamus tādē in orōe ꝛ aduētū ſpūſſcti in nos depcātes dicam9 eidē. Ueni ſctē ſpūs. qm̄ in die bona venim9 ad te. reple tuoꝝ corda fideliū. ꝛ tui amoris in eis ignē accēde. qm̄ ignē miſit dñs in terrā ꝛ voluit vehemēter accēdi. vt celeſtibꝫ deſiderijs accēſi. fontem vite ſitiamus ꝛ ad ipm veniam9. ꝓſtāte eo qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

¶ Qm̄ dies pentecoſtes dies eſt iubileus graue remiſſionis ꝛ indulgētie. rōabiliter indulgētias nūciari ſolitas denuncio.

¶ Explicit ſermo factus corā cōcilio conſtantieñ. ꝑ dñm Cācellariū piſieñ. In die ſctō pēte. vij. Julij: Anno dñi. M. cccc. xvi

Incipit tractatus

ꝑutilis ꝛ valde notabilis eiuſdeꝫ magiſtri Joh. de gerſon de ꝑñalibꝫ dñi Jeſu verbis

Uenite ad me oēs qui laboratis ꝛ onerati eſtis ꝛ reliqua Salutare nobis eſt frēs chariſſimi cū omni veneratione ꝑdicare cū nulla tm̄ poſſimus rōne ꝯprehēdere/ magnū hoc pietatis ſacramentū qō manifeſtū ē in carne ꝛ apparuit in mūdo ꝙ vicꝫ ihs xpus venit in hūc mūdū pctōres ſaluos facere ꝛ q̄rere qō perierat. Uenit aūt non qualis erat a principio creator ꝛ iudex omniuꝫ ſeculoꝝ. ſed q̄lis nob cōgruebat. ſicut ſpecioſus forma pre filijs hoim. ita copioſus ꝛ diues in mīa. ſuꝑ omnes qui inuocant illum. Uenit tanq̄ȝ ſaluator ꝑ ꝑditis. redēptor ꝑ captiuis. rex ꝑ militibꝫ. dñs ꝑ ſeruis. diues ꝑ paupibꝫ. medicus ꝑ egrotis. vbi ſicut nullū ab infirmitate liberū inuenit. ita ꝑ ſaluatiōe oīm aduenit. Uenit flos floꝝ. dux moꝝ. venie vena. fons pietatis ꝛ gratie. patēs domui Jacob/ in abſolutiōem pctōꝝ ꝛ menſtruate. Uenit tāq̄ȝ doctor bon9. magiſter pi9. ꝓdicator veritatis ꝛ mīe. mitis ꝛ humilis corde. Uenit de ſolio maieſtatis de ſinu dī patris. ꝛ qō ibi hauſerat de fonte pietatis/ h̄ eructauit nobis ¶ Et qd hoc eē potuit niſi charitas? Ipa eſt q̄ ſola cōmouit viſcera mīe dei noſtri/ q̄ mitteret nob liberatorem ꝛ ꝓpugnatorē qui liberaret nos de ſeruitute diaboli q̄ oppſſi eram9. Teſtaꝛ h̄ aplus vbi ait. Propter nimiā charitatē ſuā q̄ dilexit nos/ deus pater filiū ſuū miſit. Iteꝫ ꝓprio filio ſuo nō pepcit. Hac charitate ſua vrgēte dei fili9 venit de celo. hac vrgēte ſuſpēdi ſe ꝑmiſit in ligno. Hac vrgēte deſcendit vt ſuos educeret q̄ captiui tenebantur i inferno. ¶ Hanc ipſe et verbo docuit. et exēplo cōfirmauit. et ꝓprij ſanguinis effuſione ſiguit Hāc ſignificauit ꝛ loco. Uerbo